

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA

NILS WAHL

prednesené 17. januára 2019¹

Vec C-706/17

Achema AB

Orlen Lietuva AB

AB „Lifosa“

proti

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (VKEKK)

za účasti:

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija,

UAB „BALTPOL“

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Najvyšší správny súd, Litva)]

„Štátna pomoc – Pojem „štátne prostriedky“ – Selektívnosť – Vplyv na obchod –
Narušenie hospodárskej súťaže – Služby všeobecného hospodárskeho záujmu v sektore energetiky –
Podmienky stanovené v rozsudku vo veci Altmark“

1. Položenými otázkami sa Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Najvyšší správny súd, Litva) v zásade pýta, či je potrebné určité aspekty litovského legislatívneho rámca upravujúceho poskytovanie služieb vo verejnom záujme (ďalej len „SVZ“) v sektore energetiky a mechanizmus jeho financovania (ďalej len „systém SVZ“) považovať za štátnu pomoc na účely článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

2. Predmetná vec poskytuje Súdnemu dvoru možnosť spresniť svoju rozhodovaciu činnosť, osobitne vo vzťahu k pojmu „štátne prostriedky“ a k podmienkam stanoveným judikatúrou odvíjajúcou sa od rozsudku Súdneho dvora z 24. júla 2003 vo veci Altmark Trans and Regierungspräsidium Magdeburg (ďalej len „Altmark“)².

I. Právny rámec

A. Litovské právo

3. Podľa vnútroštátneho súdu sú príslušné ustanovenia vnútroštátneho práva obsiahnuté v nasledujúcich právnych predpisoch v znení účinnom v rozhodnom čase: Elektros energijos įstatymas, n° VIII 1881 (litovský zákon o energetike č. VIII 1881) z 20. júla 2000; Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo n° XI 1375 (litovský zákon o energii z obnoviteľných zdrojov č. XI 1375) z 12. mája 2011; Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos integracijos į Europos elektros energetikos sistemas įstatymas Nr. XI 2052 (litovský zákon o integrácii elektrickej

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² C-280/00, EU:C:2003:415.

sústavy do európskej elektrickej sústavy č. XI 2052) z 12. júna 2012; Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 2, 11, 13, 14, 16, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XII 169 (litovský zákon o implementácii zákona o zmenách a doplnení § 2, 11, 13, 14, 16, 20 a 21 zákona o energii z obnoviteľných zdrojov č. XII 169) zo 17. januára 2013; predpisy vykonávajúce tieto zákony, vrátane Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 916 dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo (uznesenie vlády č. 916, ktorým bol schválený postup poskytovania služieb vo verejnom záujme v sektore energetiky) z 18. júla 2012, a Vyriausybės Nutarimas Nr. 1157 „Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lešų administravimo tvarkos aprašas“ (uznesenie vlády č. 1157 upravujúce postup pri správe prostriedkov na financovanie služieb vo verejnom záujme v sektore energetiky) z 19. septembra 2012 (ďalej len „príslušná vnútroštátna právna úprava“).

4. Ustanovenia týchto právnych predpisov, ktoré majú význam pre toto konanie, budú zhrnuté v bodoch 12 až 15 nižšie.

II. Skutkový stav, konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

5. Žalobkyne vo veci samej – spoločnosti Achema AB, Orlen Lietuva AB a AB „Lifosa“ (ďalej len „Achema a i.“) – sú spoločnosti registrované a podnikajúce v Litovskej republike, ktoré okrem iného prevádzkujú kombinované teplárne a elektrárne. Elektrina vyrobená v týchto zariadeniach sa spotrebúva na ich vlastné potreby alebo je dodávaná iným podnikom. Tieto spoločnosti taktiež nakupujú elektrinu od iných nezávislých dodávateľov podnikajúcich v Litve.

6. Podľa príslušnej vnútroštátnej právnej úpravy boli Achema a i., rovnako ako ostatní odberatelia elektriny, povinní platiť určitú sumu za SVZ služby, ktoré im boli poskytnuté v roku 2014.

7. Achema a i. podali žaloby na Vilniaus apygardos administracinis teismas (Krajský správny súd Vilnius, Litva), ktorými sa domáhali zrušenia bodov 1.2 až 1.4, 1.7, 2 a 3 rozhodnutia Národnej komisie pre energetickú kontrolu a ceny v Litve (ďalej len „NKEKC“) z 11. októbra 2013 (v znení rozhodnutia č. O3-704 z 22. novembra 2013) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). V napadnutom rozhodnutí NKEKC určila sumu finančných prostriedkov za rok 2014, ktorá má byť vyplatená poskytovateľom SVZ v oblasti energetiky (ďalej len „poskytovatelia SVZ“) (bod 1) a cenu SVZ pre litovských (koncových) odberateľov elektriny vrátane žalobcov (body 2 a 3).

8. Rozsudkom z 9. februára 2016 tento súd zamietol žaloby podané spoločnosťou Achema a i. ako nedôvodné.

9. Achema a i. podali odvolania voči rozsudku na Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Najvyšší správny súd, Litva). Tento súd vzhľadom na pochybnosti o správnom výklade príslušných ustanovení práva EÚ rozhodol prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„Má sa legislatívny rámec pre [systém SVZ] – zakotvený [príslušnou vnútroštátnou právnou úpravou] – v znení účinnom v roku 2014, alebo jeho časť, považovať za štátnu pomoc (schéma štátnej pomoci) na účely článku 107 ods. 1 [ZFEÚ], vrátane nasledujúcich otázok:

- za okolností, akými sú okolnosti v tomto prípade, má sa článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať tak, že prostriedky SVZ je alebo nie je možné považovať za štátne prostriedky?
- má sa článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať tak, že v prípade, ak je prevádzkovateľom siete (podnikom) uložená povinnosť nakupovať elektrickú energiu od výrobcov elektrickej energie za stanovenú cenu (sadzbu) a/alebo vyvažovať elektrickú energiu, pričom straty vzniknuté prevádzkovateľom siete

z dôvodu plnenia tejto povinnosti sú kompenzované z prostriedkov, ktoré je možné považovať za štátne prostriedky, nie je možné takýto prípad považovať za pomoc poskytovanú výrobcom elektrickej energie zo štátnych prostriedkov?

- má sa článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať tak, že za okolností, ako sú okolnosti v tomto prípade, sa nasledujúca pomoc má alebo nemá považovať za selektívnu a/alebo spôsobilú ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi: podpora poskytnutá podniku, ktorý uskutočňuje projekt strategického významu, napríklad „NordBalt“; podpora poskytovaná podnikom, ktoré sú zodpovedné za zabezpečenie dodávok elektrickej energie po určité obdobie; podpora na pokrytie strát vyplývajúcich z podmienok na trhu a skutočne vzniknutých subjektom, akými sú realizátori solárnych fotovoltaických elektrární, ako je to v tomto prípade, a to z dôvodu nesplnenia záväzkov štátu, ktoré na seba prevzal (v dôsledku zmien v štátnych regulačných pravidlách); podpora poskytnutá podnikom (prevádzkovateľom siete) s cieľom nahradiť škody skutočne vzniknuté v dôsledku plnenia povinnosti nakúpiť elektrickú energiu za pevne stanovenú cenu od výrobcov energie poskytujúcich SVZ a vyvažovať elektrickú energiu?
- má sa článok 107 ods. 1 ZFEÚ v spojení s článkom 106 ods. 2 ZFEÚ vykladať tak, že za okolností, akými sú okolnosti v tomto prípade, posudzovaný systém SVZ (alebo jeho časť) spĺňa alebo nespĺňa podmienky stanovené v bodoch 88 až 93 rozsudku Súdného dvora [vo veci Altmark]?
- má sa článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať tak, že za okolností, akými sú okolnosti v tomto prípade, systém SVZ (alebo jeho časť) je alebo nie je potrebné považovať za systém, ktorý narušuje alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže?“

10. Písomné stanoviská v tomto konaní predložili spoločnosti Achema, Baltpool, litovská vláda a Komisia. Tieto subjekty taktiež predniesli ústne prednesy na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 6. novembra 2018.

III. Analýza

11. Predtým, ako sa začnem zaoberať konkrétnymi spornými otázkami, považujem za vhodné v krátkosti opísať podstatné znaky litovského systému SVZ v sektore energetiky, ako boli vysvetlené vnútroštátnym súdom, a následne uviesť niekoľko úvodných poznámok.

A. Litovský systém SVZ

12. Podľa vnútroštátneho súdu predstavujú SVZ v podstate poskytované služby alebo činnosti vykonávané vo všeobecnom záujme v zmysle príslušnej vnútroštátnej právnej úpravy. Počas rozhodujúceho obdobia SVZ okrem iného zahŕňali: výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov a jej vyvažovanie; výrobu elektriny v kombinovanej podobe pri kombinácii výroby tepla a elektriny, kde takéto zariadenia dodávajú teplo do diaľkových vykurovacích systémov, pričom úspory primárnej energie sú také, že kombinovaná produkcia tepla a elektriny sa dá považovať za efektívnu; výrobu elektriny v určitých zariadeniach, v ktorých je výroba elektriny nevyhnutná na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektriny; implementáciu strategických projektov v energetike týkajúcich sa zvyšovania energetickej bezpečnosti inštalovaním prepojení s energetickými systémami ostatných štátov a/alebo prepojením energetických systémov Litovskej republiky s energetickými systémami ostatných členských štátov [ako je projekt „Vnútrošný systém energetického prepojenia medzi Litvou a Švédskom“ (tiež nazývaný ako „NordBalt“)] a vývoj projektu solárnej fotovoltaickej elektrárne.

13. V súlade s postupmi upravenými v právnej úprave príslušné litovské orgány každoročne určujú poskytovateľov SVZ, určujú rozsah SVZ a stanovujú podmienky ich poskytovania a výšku kompenzácie za poskytnuté SVZ. Všetci odberatelia elektriny uskutočňujú platby za SVZ vo výške stanovenej NKEKC, ktorá sa vypočítava na základe množstva elektriny skutočne spotrebovanej pre ich vlastnú potrebu. Platba za SVZ je buď zahrnutá v cene za kúpenú elektrickú energiu, alebo je platená samostatne prevádzkovateľom siete.

14. Litovskí prevádzkovatelia elektrických sietí odvádzajú peňažné prostriedky prijaté od konečných odberateľov elektriny (ďalej len „prostriedky SVZ“) správcovi prostriedkov SVZ, spoločnosti UAB Baltpool, štátom kontrolovanej súkromnej právnickej osobe. Baltpool platí poskytovateľom SVZ za ich služby v súlade s postupom predpísaným zákonom. Baltpool nie je financovaná zo štátneho rozpočtu; jej prevádzkové náklady sú pokrývané z tých istých prostriedkov SVZ.

15. Prostriedky SVZ nemôžu byť použité na žiadny iný účel, než na platby za poskytovanie SVZ a netvoria súčasť štátneho rozpočtu. Dlžné sumy od odberateľov, ktorí nezaplatili odplatu za SVZ, sú vymáhané podľa všeobecných pravidiel stanovených pre občianskoprávne veci. Týmto odberateľom nevzniká zodpovednosť podľa predpisov verejného práva.

B. Úvodné poznámky

16. Na základe uvedených skutočností je v prvom rade potrebné zdôrazniť, že ak je Súdny dvor požiadaný o prejudiciálne rozhodnutie, jeho úlohou je poskytnúť vnútroštátnemu súdu usmernenie v otázke pôsobnosti ustanovení práva EÚ tak, aby umožnil vnútroštátnemu súdu správne aplikovať tieto ustanovenia na skutkové okolnosti veci, o ktorej rozhoduje, pričom nie je úlohou Súdneho dvora, aby sám tieto ustanovenia aplikoval, a to v prvom rade preto, že nemusí mať k dispozícii všetky informácie, ktoré sú na takýto postup potrebné.³ V tejto súvislosti Súdny dvor opakovane uviedol, že vnútroštátne súdy sú poverené, aby vykladali a aplikovali pojem „štátnej pomoci“ a v konaniach nimi vedených je ich úlohou, aby zistili, či sú splnené predpoklady stanovené v článku 107 ods. 1 ZFEÚ.⁴

17. Takéto „rozdelenie práce“ medzi Súdny dvor a vnútroštátne súdy má zásadný význam. Osobitne to platí vo veciach, akou je aj táto: príslušný vnútroštátny systém preskúmaný vo veci samej je značne zložitý a zahŕňa viacero opatrení, ktoré by prinajmenšom teoreticky mohli spadať pod článok 107 ods. 1 ZFEÚ. Navyše v niektorých otázkach sa vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora na skutočnosti, ktoré majú primárne skutkovú a skôr technickú povahu a v podstate Súdny dvor žiada, aby schválil jeho analýzu. Ako však Baltpool správne podotkla na pojednávaní, Súdny dvor nemá k dispozícii údaje a iné skutkové informácie potrebné na potvrdenie alebo vyvrátenie predbežných záverov vnútroštátneho súdu. Vo vzťahu k týmto skutočnostiam bude preto úlohou vnútroštátneho súdu, aby urobil konečné posúdenie, a to na základe usmernenia, ktoré mu poskytne Súdny dvor vo vzťahu k významu a rozsahu pôsobnosti článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

18. Ďalej by bolo vhodné zdôrazniť, že podľa ustálenej judikatúry je pre záver o uplatnení pojmu „štátnej pomoci“ podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ potrebné splniť všetky podmienky stanovené v uvedenom ustanovení. Po prvé musí existovať zásah zo strany štátu alebo prostredníctvom štátnych zdrojov. Po druhé zásah musí byť spôsobilý ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. Po tretie musí poskytovať príjemcovi selektívnu výhodu. Po štvrté musí narušovať alebo hroziť narušením hospodárskej súťaže.⁵

³ Pozri v tomto smere návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci Vent De Colère a i. (C-262/12, EU:C:2013:469, bod 24 a citovaná judikatúra).

⁴ V tomto smere rozsudky z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, bod 39), a z 11. novembra 2015 Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, bod 22).

⁵ Pozri rozsudok z 21. decembra 2016, Komisia/Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, bod 40 a citovaná judikatúra).

19. Po uvedení týchto skutočností sa ďalej sústredím na analýzu právnych problémov obsiahnutých v predložených otázkach.

C. Prvá otázka

20. Prvá predložená otázka sa týka prvej z podmienok uvedených v bode 18 vyššie. Touto otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať tak, že prostriedky SVZ je potrebné považovať za štátne prostriedky.

21. Podľa môjho názoru treba na túto otázku odpovedať kladne.

22. Na začiatok si treba uvedomiť, že podľa ustálenej judikatúry ak má byť výhoda považovaná za pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, musí byť poskytnutá priamo alebo nepriamo zo štátnych prostriedkov a jej poskytnutie musí byť pripísateľné štátu.⁶

23. V predmetnej veci je nesporné, že opatrenia, ktoré majú zakladať pomoc, majú svoj základ v legislatívnych a v regulačných opatreniach prijatých litovskými orgánmi. Tieto opatrenia sú preto *pripísateľné štátu*.

24. Podstatou otázky však je, či sa tieto opatrenia dotýkajú *štátnych prostriedkov* v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

25. Je zrejmé, že pojem „štátne prostriedky“ zahŕňa všetky finančné zdroje, ktoré môže štát použiť na podporu podnikov: zahŕňa nielen finančné prostriedky, ktoré priamo alebo nepriamo pochádzajú z verejných zdrojov alebo ziskov, ktorých sa štát zriekne, ale aj zdroje, ktoré, hoci nie sú trvalým spôsobom vo vlastníctve štátnej pokladnice, podliehajú po celú dobu verejnej kontrole.⁷ Stručne povedané, v tejto druhej kategórii sú zdroje, ktoré, hoci pochádzajú od súkromných osôb, sú vyzbierané štátom alebo v mene štátu alebo pomocou zásahu štátu a ktoré sú zverené príslušným štátnym orgánom, ktoré majú právomoc rozhodovať o ich konečnom využití.

26. Zdá sa, že to platí aj pre prostriedky SVZ v rámci litovského systému SVZ.

27. Od momentu, kedy sú vyzbierané od odberateľov elektriny, až do momentu, kedy sú prerozdelené medzi poskytovateľov SVZ, podliehajú prostriedky SVZ verejnej kontrole. Sú to práve štátne orgány, ktoré stanovujú, ktoré služby sa budú v danom roku považovať za SVZ a určujú ktoré podniky budú poskytovateľmi SVZ. Práve verejný orgán – NKEKP – určuje sumu, ktorá má byť odberateľom elektriny účtovaná za služby SVZ. Keď dôjde k ich vybratiu prevádzkovateľmi elektrickej siete, sú prostriedky SVZ prevedené spoločnosti Baltpool, právnickej osobe, ktorá, hoci bola založená ako súkromnoprávna spoločnosť, je kontrolovaná štátom. Baltpool spravuje prijaté prostriedky, prerozdeľuje ich medzi poskytovateľov SVZ v súlade s podmienkami stanovenými zákonom a ponecháva si časť týchto prostriedkov na pokrytie vlastných administratívnych nákladov. Z toho vyplýva, že celý proces nakladania s prostriedkami SVZ je prísne regulovaný.

28. Z toho dôvodu musí byť situácia, ktorá je prejednávaná v tomto konaní, odlišená od prípadov, ktoré Súdny dvor preskúmaval v iných veciach, ako sú PreussenElektra⁸ a ENEA⁹, ktoré sa tiež týkali vnútroštátnych systémov podpory obnoviteľných zdrojov energie. V daných veciach Súdny dvor dospel k záveru, že samotná povinnosť uložená súkromným podnikom zo strany štátu, aby nakupovali elektrinu za náklady, ktoré môžu byť vyššie než obvyklé trhové ceny, nepredstavuje štátnu pomoc

6 Pozri rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496, bod 74 a citovaná judikatúra).

7 Pozri rozsudok z 19. decembra 2013, Association Vent De Colère! a i. (C-262/12, EU:C:2013:851, bod 21 a citovaná judikatúra).

8 Rozsudok z 13. marca 2001, PreussenElektra (C-379/98, EU:C:2001:160).

9 Rozsudok z 13. septembra 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671).

v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. V týchto prípadoch bolo kľúčové, že – na rozdiel od preskúmaného systému SVZ – v daných prípadoch neexistoval mechanizmus financovania spravovaný štátom. Nedochádzalo k vyberaniu ani k prerozdeľovaniu finančných prostriedkov platených odberateľmi elektriny, nad ktorými by štát mohol mať určitú formu kontroly.

29. Litovský systém SVZ nie je porovnateľný ani s opatreniami preskúmanými Súdny dvorom vo veci *Pearle a i.*¹⁰ a vo veci *Doux Élevage*.¹¹

30. V daných veciach, bez ohľadu na to, že finančné platby predpísané určitým podnikom boli stanovené zákonom a boli vyberané a spravované právnickými osobami, ktorým štát zveril určité právomoci, Súdny dvor aj tak dospel k záveru, že preskúmané opatrenia nespádajú pod rámec článku 107 ods. 1 ZFEÚ. No v oboch prípadoch právnická osoba spravujúca finančné prostriedky pôsobila len ako nástroj na vyberanie a prerozdeľovanie prostriedkov určených na činnosti vykonávané v záujme tých istých podnikov, ktoré boli povinné platiť príspevky.¹² Povinné príspevky boli vytvorené na základe iniciatívy súkromných podnikov, ktoré tiež rozhodovali o ich konečnom využití. Ani vo veci *Pearle a i.*, ani vo veci *Doux Élevage* neboli vybrané prostriedky použité podľa pokynov verejných orgánov alebo na dosiahnutie cieľa v podobe verejného záujmu stanoveného týmito orgánmi.¹³

31. Na druhej strane, v zmysle preskúmanej vnútroštátnej právnej úpravy nemožno Baltpool v žiadnom prípade považovať len za „nástroj“ konajúci na základe pokynu a sledujúci ekonomický záujem subjektov, ktorým je uložená povinnosť platiť príspevky. Baltpool skutočne využíva prostriedky na základe úloh uložených štátom. Z ekonomického hľadiska príjemcovia dotovaných činností nie sú tými subjektmi, ktoré tieto opatrenia podpory financujú. Z toho dôvodu dochádza k prenosu zdrojov od odberateľov na určité podniky na základe pokynov od štátnych orgánov.

32. Skutočnosť, že Baltpool nemá žiadnu rozhodovaciu právomoc v tom, ako budú vybrané prostriedky použité, nič nemení na tom, že sú to práve štátne orgány, ktoré o týchto skutočnostiach rozhodujú.¹⁴ Ako bolo vysvetlené v bode 27 vyššie, vybrané prostriedky musia byť použité striktnie spôsobom stanoveným preskúmanou vnútroštátnou právnou úpravou. V skutočnosti to dokazuje, že prostriedky SVZ podliehajú štátnej kontrole.

33. Rovnako skutočnosť, že v prípade, ak odberatelia nezaplatia splatné sumy, Baltpool povedie konania pred občianskoprávnymi súdmi v súlade s riadnymi konaniami, nemá v tomto prípade zásadný význam. Som presvedčený, že to nevyhnutne vyplýva zo skutočnosti, že litovské orgány sa rozhodli zveriť výber prostriedkov SVZ prevádzkovateľom siete a správu týchto prostriedkov právnickej osobe založenej podľa predpisov súkromného práva. Táto skutočnosť, ktorú Súdny dvor zohľadnil pri posudzovaní povahy súkromných združení medziodborových organizácií vo veci *Doux Élevage*¹⁵, nemá v prejednávanej veci žiadny význam. Skutočne neexistuje pochybnosť o tom, že Baltpool je kontrolovaná štátom aj napriek tomu, že bola založená vo forme súkromnoprávnej spoločnosti a vo vzťahu k využitiu prostriedkov SVZ je viazaná pravidlami stanovenými príslušnou vnútroštátnou právnou úpravou.¹⁶

10 Rozsudok z 15. júla 2004, *Pearle a i.* (C-345/02, EU:C:2004:448).

11 Rozsudok z 30. mája 2013, *Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE* (C-677/11, EU:C:2013:348).

12 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wathelet vo veci *in Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE* (C-677/11, EU:C:2013:58, bod 66).

13 Pozri tiež rozsudky z 15. júla 2004, *Pearle a i.* (C-345/02, EU:C:2004:448, bod 37), a z 30. mája 2013, *Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE* (C-677/11, EU:C:2013:348, bod 31).

14 Pozri v tomto smere rozsudok zo 17. júla 2008, *Essent Netwerk Noord a i.* (C-206/06, EU:C:2008:413, body 69 a 70). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mengozzi vo veci *Essent Netwerk Noord a i.* (C-206/06, EU:C:2008:33, bod 109).

15 Rozsudok z 30. mája 2013, *Doux Élevage a Coopérative agricole UKL-ARREE* (C-677/11, EU:C:2013:348, bod 32).

16 Pozri k tomu návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci *Vent De Colère a i.* (C-262/12, EU:C:2013:469, bod 44).

34. V podstate zastávam názor, že litovský systém SVZ je veľmi podobný francúzskemu systému v oblasti energetiky, ktorý Súdny dvor preskúmaval vo veci *Association Vent de Colère! a i.*¹⁷. V danej veci Súdny dvor rozhodol, že systém započítavania dodatočných nákladov uložených podnikom v dôsledku povinnosti nakupovať elektrickú energiu vyrobenú z vetra za sadzbu vyššiu, než je trhovú cenu platenú konečným spotrebiteľom, bolo potrebné považovať za zásah zo strany štátu alebo prostredníctvom štátnych prostriedkov v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Podľa môjho názoru hlavným dôvodom pre takýto záver bola skutočnosť, že prostriedky získané od spotrebiteľov – vo výške stanovenej Ministerstvom energetiky – boli zverené Caisse des dépôts et consignations, verejnoprávnemu orgánu, ktorý konal v prípade správy týchto prostriedkov ako prostredník.¹⁸ V skutočnosti ani litovská vláda, ani Baltpool nedokázali na otázku položenú na pojednávaní poskytnúť rozumné zdôvodnenie tvrdenia, že existuje nejaký podstatný rozdiel medzi situáciou, ktorú Súdny dvor posudzoval vo veci *Association Vent de Colère! a i.* a situáciou posudzovanou v tomto súdnom konaní.

35. Rozsudok Súdneho dvora vo veci *Essent Netwerk Noord a i.*¹⁹ poskytuje ďalší argument v prospech záveru, že prostriedky SVZ predstavujú štátne prostriedky v zmysle pravidiel EÚ o štátnej pomoci. V danej veci – na základe návrhu holandského súdu – Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátne predpisy ukládajúce povinnosť príplatku k cene dodávky elektriny, ktorú musia znášať odberatelia a ktorú vyberajú prevádzkovatelia siete a odvádzajú ju určenej spoločnosti, ktorá zodpovedá za správu a prerozdeľovanie prostriedkov, predstavujú nakladanie so štátnymi prostriedkami v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

36. Je pravda, že posudzované z čisto ekonomického hľadiska opatrenia skúmané Súdnym dvorom vo veciach *PreussenElektra a ENEA*²⁰ a opatrenia vo veciach *Essent Netwerk Noord a i.* a *Association Vent de Colère! a i.*²¹ sa môžu javiť ako veľmi podobné. Ako však vysvetlil generálny advokát Mengozzi vo svojich návrhoch vo veci *Essent Netwerk Noord a i.*, tieto opatrenia je z právneho hľadiska potrebné posudzovať úplne odlišne.²² Hoci sa článok 107 ods. 1 ZFEÚ zameriava len na účinky štátneho opatrenia, je samozrejmé, že spôsob, akým je opatrenie nastavené a ako funguje, môže mať vplyv na právny rámec, ktorý sa naň uplatní. Štátne opatrenie napríklad nemusí predstavovať pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ale v závislosti od okolností prípadu môže byť preskúmaný jeho súlad so zakladajúcimi zmluvami s prihliadnutím na iné ustanovenia práva EÚ, napríklad s pravidlami vnútorného trhu.²³

37. S prihliadnutím na vyššie uvedené treba na prvú predloženú otázku podľa môjho názoru odpovedať tak, že za okolností, akými sú okolnosti vo veci samej, sa má článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať tak, že prostriedky SVZ, akými sú prostriedky posudzované vo veci samej, treba považovať za štátne prostriedky.

17 Rozsudok z 19. decembra 2013, *Association Vent De Colère! a i.* (C-262/12, EU:C:2013:851).

18 Tamže, body 22, 23, a 28 až 33.

19 Rozsudok zo 17. júla 2008, *Essent Netwerk Noord a i.* (C-206/06, EU:C:2008:413).

20 Primerane pozri rozsudky z 13. marca 2001, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160), a z 13. septembra 2017, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671).

21 Primerane pozri rozsudky zo 17. júla 2008, *Essent Netwerk Noord a i.* (C-206/06, EU:C:2008:413), a z 19. decembra 2013, *Association Vent De Colère! a i.* (C-262/12, EU:C:2013:851).

22 Pozri k tomu návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mengozzi vo veci *Essent Netwerk Noord a i.* (C-206/06, EU:C:2008:33, body 108 a 109).

23 Pozri v tomto smere návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wathelet vo veci *Doux Élevage and Coopérative agricole UKL-ARREE* (C-677/11, EU:C:2013:58, body 97 až 105).

D. Druhá otázka

38. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd domáha odpovede na to, ktoré subjekty majú byť považované za príjemcov pomoci poskytovanej z prostriedkov SVZ, keďže príslušné opatrenia vyplývajúce zo systému SVZ ukladajú prevádzkovateľom siete povinnosť nakupovať elektrinu od poskytovateľov SVZ za stanovenú cenu a vyvažovať nimi vyrobenú elektrinu. Osobitne sa vnútroštátny súd pýta, či ekonomický prospech z prostriedkov SVZ získavajú prevádzkovatelia siete alebo výrobcovia elektriny.

39. Podľa môjho názoru majú (nepriamy) prospech z takéhoto opatrenia výrobcovia elektriny, a nie prevádzkovatelia siete.

40. V kontexte opatrenia, ktorého sa týka druhá predložená otázka, predstavujú prostriedky SVZ – ako to vnímam ja – len kompenzáciu za dodatočné náklady, ktoré môžu byť vynaložené prevádzkovateľmi siete v dôsledku ich povinnosti nakupovať určité množstvá elektriny za stanovené ceny, ktoré môžu prevyšovať bežné trhové ceny. V spise sa nenachádza žiadny náznak toho, že by prevádzkovatelia siete mohli v konečnom dôsledku dosiahnuť z prostriedkov SVZ čistý zisk. Navyše s prihliadnutím na vysvetlenia poskytnuté litovskou vládou a spoločnosťou Baltpool na pojednávaní sa javí, že prevádzkovatelia siete nesmú prenášať dodatočné náklady (alebo ich časť) na svojich zákazníkov, v dôsledku čoho by existovalo riziko, že prevádzkovatelia získajú kompenzáciu vo väčšom rozsahu, než je potrebná.²⁴

41. Na druhej strane, odškodnením prevádzkovateľov siete za dodatočné náklady vzniknuté v dôsledku vyššie uvedenej povinnosti umožňujú prostriedky SVZ určitým výrobcom elektriny predávať stanovené množstvá elektriny za vyššiu cenu, než je bežná trhová cena, alebo v každom prípade predávať väčšie množstvo. Títo výrobcovia elektriny sú preto schopní dosahovať vyššie príjmy, než aké by mali v prípade existencie obvyklých trhových podmienok. Z toho vyplýva, že hoci sú prostriedky SVZ vyplácané iným prevádzkovateľom siete, výrobcovia elektriny majú *nepriamy* prospech z týchto prostriedkov.²⁵

42. Z týchto dôvodov navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na druhú predloženú otázku tak, že v situácií, o akú ide vo veci samej – keď štátne opatrenie ukladá prevádzkovateľom siete povinnosť nakupovať elektrickú energiu od výrobcov elektrickej energie za stanovenú cenu, a vyvažovať elektrickú energiu, ktorú vyrobí, pričom dodatočné náklady vzniknuté prevádzkovateľom siete z dôvodu plnenia tejto povinnosti sú kompenzované z prostriedkov platených konečnými odberateľmi, treba výrobcov elektrickej energie považovať za príjemcov pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

E. Tretia a piata otázka

43. Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či podpora poskytnutá prostredníctvom prostriedkov SVZ na určité činnosti vykonávané v Litve v sektore energetiky spĺňa podmienku selektívnosti a či ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. V piatej otázke, ktorú považujem za vhodné preskúmať po posúdení tretej otázky, keďže na tieto dve otázky je možné odpovedať spoločne, sa vnútroštátny súd domáha vysvetlenia, či sa má článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať tak, že za takých okolností, akými sú okolnosti v tomto prípade, je systém SVZ potrebné považovať za systém, ktorý narušuje alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže.

²⁴ Pozri v tomto smere rozsudok z 13. septembra 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, bod 28 a nasl.).

²⁵ Pozri v tomto smere návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Saugmandsgaard Øe vo veci ENEA (C-329/15, EU:C:2017:233, body 75, 83 a 84).

44. Súdny dvor bol požiadaný, aby v tomto ohľade preskúmal tieto opatrenia: i) podpora poskytovaná podnikom, ktorý uskutočňuje projekt strategického významu, napríklad NordBalt; ii) podpora poskytovaná podnikom, ktoré sú zodpovedné za zabezpečenie dodávok elektrickej energie po určenú dobu; iii) podpora na pokrytie strát vyplývajúcich z podmienok na trhu a skutočne vzniknutých subjektom, akými sú realizátori solárnych fotovoltických elektrární, a iv) podpora poskytnutá prevádzkovateľom siete s cieľom nahradiť straty skutočne vzniknuté v dôsledku plnenia povinnosti nakúpiť elektrickú energiu za pevne stanovenú cenu od výrobcov energie poskytujúcich SVZ a vyvažovať elektrickú energiu (ďalej len „preskúmané opatrenia“).

45. Ako bolo vysvetlené v bodoch 16 a 17 vyššie, konečné posúdenie týchto otázok je úlohou vnútroštátneho súdu. Aby však bolo možné vnútroštátnemu súdu poskytnúť úplný výklad príslušných ustanovení práva EÚ, budem postupovať takto. Po prvé načrtnem najdôležitejšiu judikatúru a na jej základe sa pokúsím poskytnúť vnútroštátnemu súdu konkrétnejšie usmernenie s ohľadom na podmienky, za ktorých budú preskúmané opatrenia spĺňať kritériá selektivity, vplyvu na obchod a narušenie hospodárskej súťaže.

46. Na úvod by som rád zdôraznil, že na účely posúdenia toho, či je naplnené kritérium *selektivity*, je nevyhnutné posúdiť, či v prípade konkrétneho zákonom stanoveného systému (označovaného tiež „referenčný rámec“), zvyhodňuje štátne opatrenie určité podniky alebo výrobu určitého produktu v porovnaní s inými podnikmi, ktoré sú v porovnateľnej právnej a faktickej situácii s prihliadnutím na účel sledovaný predmetným opatrením.²⁶ Naopak platí, že všeobecné opatrenia uplatniteľné na všetky hospodárske subjekty v členskom štáte bez rozdielu a poskytujúce prospech prístupný ktorémukoľvek subjektu spĺňajúcemu v ňom stanovené podmienky, nie sú selektívne, a teda nespádajú pod článok 107 ods. 1 ZFEÚ.²⁷

47. V súvislosti s *ovplyvnením obchodu* je potrebné si uvedomovať, že na účely klasifikácie vnútroštátneho opatrenia ako štátnej pomoci nie je nevyhnutné dospieť k záveru, že pomoc má skutočný vplyv na obchod medzi členskými štátmi, ale stačí preskúmať, či je takáto pomoc spôsobilá obchod ovplyvniť. Vplyv na obchod medzi členskými štátmi však nemôže byť čisto hypotetický alebo predpokladaný. Je preto potrebné posúdiť, či a ako má preskúmané opatrenie svojimi predpokladanými účinkami vplyv na obchod medzi členskými štátmi. Konkrétne, ak pomoc poskytnutá členským štátom posilňuje postavenie podniku v porovnaní s ostatnými podnikmi súťažiacimi v rámci obchodu vnútri Spoločenstva, je potrebné považovať tento obchod za dotknutý touto pomocou. V tejto súvislosti nie je nevyhnutné, aby sa samotné podniky, ktoré sú príjemcami pomoci, zúčastňovali na obchode v rámci Spoločenstva. Ak členský štát poskytuje pomoc podnikom, v dôsledku čoho môže dôjsť k zachovaniu alebo k zvýšeniu ich aktivity na domácom trhu, možnosť podnikov z iného členského štátu preniknúť na tento trh v inom členskom štáte je v dôsledku toho znížená.²⁸

48. Nakoniec vo vzťahu k podmienke narušenia súťaže je potrebné zdôrazniť, že v zmysle ustálenej judikatúry pomoc, ktorej cieľom je zbaviť podnik nákladov, ktoré by zvyčajne musel vynakladať v rámci svojej dennodennej činnosti alebo bežných aktivít, naruša podmienky hospodárskej súťaže.²⁹

49. V tomto kontexte sa budem zaoberať otázkami obsiahnutými v tretej predloženej otázke.

26 Pozri v tomto smere rozsudok z 8. novembra 2001, *Adria-Wien Pipeline and Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598, bod 41). Pozri tiež rozsudky zo 6. septembra 2006, *Portugalsko/Komisia* (C-88/03, EU:C:2006:511, bod 54), a z 15. novembra 2011, *Komisia a Španielsko/Government of Gibraltar a Spojené kráľovstvo* (C-106/09 P a C-107/09 P, EU:C:2011:732, bod 75).

27 Pozri v tomto smere rozsudky z 18. júla 2013, P (C-6/12, EU:C:2013:525, bod 18); z 9. októbra 2014, *Ministerio de Defensa a Navantia* (C-522/13, EU:C:2014:2262, bod 23), a z 21. decembra 2016, *Komisia/World Duty Free Group a i.* (C-20/15 P a C-21/15 P, EU:C:2016:981, body 56 a 59).

28 Pozri v tomto smere rozsudky z 18. mája 2017, *Fondul Proprietatea* (C-150/16, EU:C:2017:388, body 29 až 32 a citovaná judikatúra), a zo 14. januára 2015, *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, body 66 až 68 citovaná judikatúra).

29 Pozri rozsudok z 25. júla 2018, *Komisia/Španielsko a i.* (C-128/16 P, EU:C:2018:591, bod 84 a citovaná judikatúra).

1. Selektívnosť

50. Po prvé podpora poskytovaná podnikom zodpovedným za zabezpečenie dodávok elektrickej energie po určenú dobu, podpora poskytovaná na pokrytie strát skutočne vzniknutých podnikom, akými sú realizátori solárnych fotovoltických elektrární, a podpora poskytovaná prevádzkovateľom siete s cieľom nahradiť škody skutočne vzniknuté v dôsledku plnenia povinnosti nakúpiť elektrickú energiu za pevne stanovenú cenu od výrobcov energie poskytujúcich SVZ a vyvažovať elektrickú energiu sa prvotne javia ako opatrenia, z ktorých majú prospech len podniky aktívne v predmetnom sektore alebo poskytujúce daný druh služieb.

51. Zdá sa mi, že cieľom týchto opatrení je odbremeniť podniky od určitých nákladov, ktoré by inak museli znášať samy. Vnútroštátny súd sám vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania považuje za „nespornú“ skutočnosť, že množstvo opatrení tvoriacich súčasť systému SVZ zabezpečuje podnikom prijímajúcim podporu určitý zisk bez rizika.

52. Je pravda, že v rozhodnutí vo veci Asteris a i. Súdny dvor dospel k záveru, že náhrada škody, ktorú budú vnútroštátne orgány povinné zaplatiť podnikom ako kompenzáciu za spôsobenú škodu, nepredstavuje pomoc v zmysle (súčasného) článku 107 ods. 1 ZFEÚ.³⁰ V danej veci však Súdny dvor odkazoval na sumy, ktoré boli vyplatené alebo mali byť vyplatené na základe mimozmluvnej zodpovednosti členského štátu. Dôvod je jasný: suma, ktorej cieľom je výlučne odškodnenie osoby za škodu, ktorú utrpela v dôsledku súkromnoprávného alebo administratívneho pochybenia štátneho orgánu, nezakladá v užšom zmysle žiadnu ekonomickú výhodu tejto osoby v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

53. Uvedená judikatúra sa však na tento prípad nevzťahuje. Straty, ktoré predmetné štátne opatrenia nahrádzajú, nie sú podľa môjho názoru dôsledkom akéhokoľvek protiprávného konania štátnych orgánov. Tieto straty jednoducho predstavujú náklady vynaložené dotknutými podnikmi v súvislosti s ich hospodárskou činnosťou.

54. V tejto súvislosti dodávam, že je bezpredmetné, či bolo rozhodnutie príjemcov tejto pomoci vynaložiť investície vyvolané alebo podporené ubezpečením týchto orgánov o poskytnutí verejnej podpory. Skutočnosť, že v prípade absencie predmetných opatrení by niektoré hospodárske subjekty uskutočnili odlišné podnikateľské rozhodnutia, nič nemení na povahe týchto opatrení ako pomoci. Väčšina systémov pomoci má práve tento cieľ: podporiť určité podnikateľské činnosti, ktoré orgány považujú za vykonávané vo verejnom záujme. Tieto dôvody a účel verejného zásahu však nemajú vplyv na uplatnenie článku 107 ods. 1 ZFEÚ: uvedené ustanovenie považuje opatrenia za pomoc výlučne v súvislosti s ich vplyvom na jednotný trh.³¹

55. A na záver, vo vzťahu k posúdeniu selektívnosti foriem podpory poskytovanej podnikom, ktoré uskutočňujú projekt strategického významu, napríklad NordBalt, je analýza zložitejšia.

56. Na začiatok je potrebné uviesť si, že finančná podpora na výstavbu infraštruktúry určenej na všeobecné využitie (na rozdiel od osobitného účelu), ktorá teda nezvýhodňuje konkrétneho užívateľa, nie je všeobecne považovaná za selektívnu v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.³² To bude s najväčšou pravdepodobnosťou podľa môjho názoru aj prípad infraštruktúry spájajúcej litovské a švédske elektrické siete.

30 Rozsudok z 27. septembra 1988, Asteris a i. (106/87 až 120/87, EU:C:1988:457, bod 24).

31 Pozri v tomto smere rozsudok z 2. júla 1974, Taliansko/Komisia (173/73, EU:C:1974:71, bod 13).

32 Pozri napr. HANCHER, L., OTTERVANGER, T., SLOT, P. J.: *EU State aids*. 4. vyd., Sweet & Maxwell, 2012, s. 91.

57. To však neznamena, že finančná podpora poskytnutá podniku uskutočňujúcemu výstavbu danej infraštruktúry nepredstavuje pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Ak by litovské orgány len nakupovali službu (výstavbu určitej infraštruktúry) od konkrétneho podniku spomedzi mnohých, ktoré pôsobia na trhu a sú schopné poskytnúť takúto službu, existencia pomoci by závisela najmä od ceny a podmienok dohodnutých v rámci obstarávania s prihliadnutím na postup, ktorý bolo potrebné dodržať pri výbere dodávateľa. Známa zásada súkromného subjektu v trhovom hospodárstve (ďalej len „zásada súkromného subjektu v trhovom hospodárstve“) by mala byť základom pre takúto analýzu.³³

58. No z informácií obsiahnutých v spise k tejto veci vychádzam z toho, že projekt NordBalt bol navrhnutý so strategickým významom a súvisiace stavebné práce boli *zákonom vyhradené* pre konkrétny podnik (LITGRID AB). Takýto projekt – vzhľadom na jeho veľkosť, náklady a význam – v konečnom dôsledku zvyčajne spadá pod zodpovednosť štátu. Nie je nezvyčajné, že štátne orgány zveria výstavbu významnej infraštruktúry spoločnostiam založeným síce podľa súkromného práva, avšak s akcionármi, ktorými sú tieto štátne orgány.³⁴ Z môjho pohľadu je tu najdôležitejšou otázkou obstarávania zo strany štátu. Z pohľadu skutkových okolností súvisiacich s opatreniami preskúmanými vo veci samej však Súdny dvor nedisponuje informáciami potrebnými pre uskutočnenie konečného posúdenia podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

2. Vplyv na obchod medzi členskými štátmi

59. Vo veci Fondul Proprietatea³⁵ bol Súdny dvor požiadaný o posúdenie potenciálnej povahy opatrenia, ktoré bolo prijaté na podporu podniku podnikajúceho v sektore energetiky ako pomoci. V tomto smere Súdny dvor zdôraznil, že skutočnosť, že sektor hospodárstva, akým je energetika, bol predmetom liberalizácie na úrovni EÚ, môže pomôcť pri posúdení, či štátne opatrenie, ktoré by mohlo byť pomocou, je spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Súdny dvor podotkol, že na základe takejto liberalizácie sa s elektrinou obchoduje cezhranične. V dôsledku toho Súdny dvor dospel k záveru, že s výhradou overenia vnútroštátnym súdom opatrenie prijaté rumunskými orgánmi na podporu podniku podnikajúceho v sektore energetiky spĺňa podmienku „vplyvu na obchod“.

60. Nevidím objektívny dôvod, prečo by som sa v tomto prípade mal odkloniť od záverov Súdneho dvora vo veci Fondul Proprietatea.

61. Skutočnosť, že podniky prijímajúce podporu nevykonávajú činnosť mimo hraníc daného štátu, je v tomto smere bezvýznamná. V skutočnosti posilnením miestnych podnikov môžu predmetné opatrenia zabrániť vstupu zahraničných podnikov na litovský energetický trh. Situácia však môže byť odlišná v prípade podpory poskytnutej podniku, ktorému bola zverená úloha uskutočniť projekt strategického významu, napríklad NordBalt, ako je to vysvetlené v bode 58 vyššie.

3. Narušenie hospodárskej súťaže

62. Vo vzťahu k poslednej podmienke týkajúcej sa narušenia súťaže by malo byť postačujúce opäť odkázať na nedávny rozsudok vo veci Fondul Proprietatea³⁶.

33 Pozri napríklad rozsudky z 2. septembra 2010, Komisia/Scott (C-290/07 P, EU:C:2010:480, bod 68 a citovaná judikatúra), a z 5. júna 2012, Komisia/EDF (C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 78 a citovaná judikatúra). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano v spojených veciach P & O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya/Komisia (C-442/03 P a C-471/03 P, EU:C:2006:91, body 86 až 88).

34 Pozri k tomu QUIGLEY, C.: *European State Aid Law and Policy*. 3. vyd., 2015, Hart, s. 75.

35 Rozsudok z 18. mája 2017, Fondul Proprietatea (C-150/16, EU:C:2017:388, body 34 až 38).

36 Rozsudok z 18. mája 2017, Fondul Proprietatea (C-150/16, EU:C:2017:388, body 33 až 35).

63. V predmetnej veci Súdny dvor v súlade s ustálenou judikatúrou dospel k záveru, že preskúmané opatrenie bolo v zásade spôsobilé narušiť hospodársku súťaž na trhu s elektrickou energiou. Súdny dvor uviedol, že skutočnosť, že hospodárske odvetvie ako energetika bolo predmetom liberalizácie na úrovni EÚ, môže charakterizovať skutočný alebo potenciálny vplyv na hospodársku súťaž a ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.

64. Zastávam ten názor, že tieto závery sú rovnako uplatniteľné aj v predmetnej veci. Argument litovskej vlády o tom, že v roku 2014 bol litovský trh s elektrickou energiou stále relatívne izolovaný, nepovažujem za veľmi presvedčivý. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd sám zdôraznil, že v rozhodujúcom období bol litovský trh s elektrickou energiou napojený na sieť iných členských štátov (napríklad Estónska) a na trhu existovala aktívna konkurencia. V každom prípade opatrenia verejnej moci, ktoré zvýhodňujú existujúce podniky môžu mať trvalý negatívny vplyv na trh, ktorý sa postupne otvára zahraničnej konkurencii.

65. Podniky zúčastňujúce sa na výrobe elektriny alebo na vývoji solárnych fotovoltaiických elektrární so sídlom v Litve zjavne konkurujú podobným podnikom so sídlom v iných členských štátoch. No situácia môže byť odlišná v prípade podnikov, ktorým boli zverené projekty strategického významu, ako napríklad NordBalt, a to z dôvodov uvedených v bodoch 58 a 61 vyššie.

66. V dôsledku toho navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na predložené otázky číslo tri a päť takto.

67. Po prvé opatrenia, z ktorých majú prospech len podniky aktívne v konkrétnom sektore alebo poskytujúce určitý typ služieb tým, že tieto podniky zbavuje určitých nákladov, ktoré by inak museli samy znášať, sú v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ selektívne. Po druhé opatrenia na podporu podnikov aktívnych v sektore hospodárstva, ako je sektor energetiky, ktorý bol predmetom liberalizácie na úrovni EÚ, sú v zásade spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a narušiť hospodársku súťaž v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Po tretie je úlohou vnútroštátneho súdu, aby určil, či opatrenia preskúmané vo veci samej, spĺňajú tieto podmienky.

F. Štvrtá otázka

68. A konečne, vo štvrtej otázke sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 107 ods. 1 ZFEÚ v spojení s článkom 106 ods. 2 ZFEÚ vykladať tak, že za okolností, akými sú okolnosti v tomto prípade, je potrebné systém SVZ považovať za spĺňajúci podmienky stanovené v bodoch 88 až 93 rozsudku vo veci Altmark.

69. V uvedenom rozsudku Súdny dvor vysvetlil, kedy podniky, ktoré vykonávajú záväzky služby vo verejnom záujme (ďalej len „ZSVZ“), v skutočnosti nemajú finančnú výhodu z poskytnutej pomoci za ich vykonávanie a z toho dôvodu niesú vo výhodnejšej konkurenčnej pozícii, než ich konkurenti. V dôsledku toho Súdny dvor určil štyri kumulatívne podmienky (ďalej len „podmienky stanovené v rozsudku vo veci Altmark“), v prípade splnenia ktorých odplata poskytnutá za vykonanie záväzkov služby vo verejnom záujme nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.³⁷

³⁷ Body 89 až 93 rozsudku. Ide o nasledujúce podmienky: po prvé, podnik, ktorý prijíma takúto kompenzáciu, musí byť skutočne poverený plnením záväzkov služby vo verejnom záujme a tieto záväzky musia byť jasne definované. Po druhé kritériá, na základe ktorých sa vypočíta kompenzácia, musia byť vopred objektívne a transparentne stanovené, aby sa vylúčilo, že kompenzácia bude predstavovať ekonomickú výhodu, ktorá je spôsobilá zvýhodniť prijímajúci podnik vo vzťahu ku konkurenčným podnikom. Po tretie kompenzácia nemôže prekročiť sumu, ktorá je potrebná na pokrytie všetkých nákladov alebo ich časti, vzniknutých pri plnení ZSVZ, berúc do úvahy príslušné tržby, ako aj primeraný zisk z plnenia týchto záväzkov. Po štvrté výška kompenzácie musí byť určená na základe analýzy výdavkov, ktoré by stredne veľký podnik, dobre riadený a primerane vybavený dopravnými prostriedkami vynaložil pri realizácii týchto záväzkov, zohľadniac pri tom súvisiace príjmy ako aj primeraný zisk pri realizácii záväzkov služby vo verejnom záujme.

70. V komentároch sa však často upozorňuje, že vzhľadom na ich striktné vymedzenie je podmienky stanovené v rozsudku vo veci Altmark ťažké splniť.³⁸ Je preto v tomto smere potrebné zdôrazniť, že aj v prípade, ak opatrenie nespĺňa uvedené podmienky, môže byť napriek tomu odôvodnené článkom 106 ods. 2 ZFEÚ. A ako Súdny dvor jednoznačne vysvetlil v rozhodnutí vo veci Viasat, podmienky stanovené v rozsudku vo veci Altmark nemajú žiadny význam pri posudzovaní *zlučiteľnosti* pomoci poskytnutej poskytovateľovi služieb všeobecného hospodárskeho významu (ďalej len „SVHZ“) s vnútorným trhom.³⁹

71. Vzhľadom na uvedené sa otázka predložená vnútroštátnym súdom týka v zásade všetkých štyroch podmienok stanovených v rozsudku vo veci Altmark. Argumenty rozvinuté v návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa však sústreďujú najmä na prvú z týchto podmienok. Vo vzťahu k ďalším trom podmienkam vnútroštátny súd len v skratke uviedol, prečo boli podľa jeho názoru tieto podmienky splnené v prípade každého z preskúmaných opatrení. Ako je však vysvetlené v bodoch 16 a 17 vyššie, posúdenie týchto otázok bude úlohou vnútroštátneho súdu, a to nielen vzhľadom na rozdelenie úloh medzi Súdny dvor a vnútroštátny súd vymedzené v Zmluvách, ale tiež vzhľadom na to, že v spise nie sú skutkové okolnosti vysvetlené dostatočne na to, aby Súdny dvor mohol potvrdiť alebo vyvrátiť závery vnútroštátneho súdu.

72. Vzhľadom na tento nedostatok a v úmysle čo najviac pomôcť vnútroštátnemu súdu predkladám nasledujúce postrehy.

1. Prvá podmienka stanovená v rozsudku vo veci Altmark

73. Prvá z podmienok stanovených v rozsudku vo veci Altmark vyžaduje posúdenie, či podnik prijímajúci kompenzáciu je v skutočnosti nositeľom povinnosti plniť ZSVZ a či sú tieto povinnosti jasne vymedzené. Táto podmienka v sebe obsahuje niekoľko aspektov, ktoré sú vzájomne neoddeliteľne prepojené a v podstate zodpovedajú nasledujúcim otázkam: i) definovali verejné orgány oprávnené poskytovať určité služby „ako služby vo verejnom záujme“ v zmysle článku 14 a článku 106 ods. 2 ZFEÚ?, ii) bol jeden konkrétny podnik (alebo niekoľko podnikov) zaviazaný na plnenie ZSVZ v súvislosti s poskytovaním týchto služieb?, a iii) sú ZSVZ jasne definované?

74. V tomto smere musím v prvom rade zdôrazniť, že v súlade s ustálenou judikatúrou majú členské štáty širokú možnosť rozhodnúť o tom, čo považujú za SVHZ, a v dôsledku toho vymedzenie rozsahu takýchto služieb členským štátom môže byť spochybňované len v prípade ich zjavného pochybenia.⁴⁰ To potvrdzuje aj článok 1 Protokolu č. 26 o službách vo verejnom záujme, podľa ktorého spoločné hodnoty Únie vo vzťahu k službám vo verejnom hospodárskom záujme zahŕňajú najmä „základnú úlohu a široké diskrečné právomoci národných, regionálnych a miestnych orgánov pri poskytovaní, obstarávaní a organizovaní služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ktoré čo najlepšie naplňujú potreby užívateľov“⁴¹.

75. Široké diskrečné právomoci však neznamenajú *neobmedzené* diskrečné právomoci. Na zabránenie tomu, aby boli spoločné pravidlá jednoducho obídené alebo zbavené akéhokoľvek účinku, Zmluvy stanovujú určité limity oprávnení členských štátov. Vo vzťahu s pravidlami hospodárskej súťaže EÚ článok 106 ods. 2 ZFEÚ podriaďuje SVHZ týmto pravidlám „za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené“ a za predpokladu, že „rozvoj obchodu [nie je] ovplyvnený v takom rozsahu, aby to bolo v rozpore so záujmami Únie“.

38 Pozri s ďalšími odkazmi moje návrhy vo veci Viasat Broadcasting UK/Komisia (C-660/15 P, EU:C:2016:854, bod 29).

39 Rozsudok z 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisia (C-660/15 P, EU:C:2017:178, bod 35).

40 Pozri v tomto smere rozsudok z 20. decembra 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia (C-66/16 P až C-69/16 P, EU:C:2017:999, body 69 a 70 a citovaná judikatúra).

41 Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

76. S prihliadnutím na tieto ustanovenia a všeobecné právne zásady, akými sú lojálna spolupráca a proporionalita, tiež zastávam názor, že diskrečné právomoci členských štátov vo vzťahu k vymedzeniu SVHZ nie je možné „vykonávať svojvoľne iba preto, aby sa určitému odvetviu [hospodárstva] umožnilo vyhnúť sa uplatneniu pravidiel hospodárskej súťaže“⁴². Bez ohľadu na cieľ sledovaný vnútroštátnymi orgánmi je mi jasné, že akákoľvek služba nemôže byť určená za SVHZ: SVHZ musia „vykazovať osobitné znaky“ v porovnaní s inými službami bežne poskytovanými na trhu.⁴³

77. Tieto znaky sa vzťahujú v prvom rade na *povahu* poskytovaných služieb. To znamená, že orgány musia mať primeraný dôvod na to sa domnievať, že bez verejného zásahu by predmetná služba pravdepodobne nebola vôbec poskytovaná alebo by nebola poskytovaná v požadovanom rozsahu.⁴⁴ Verejný zásah preto musí smerovať k uspokojeniu skutočnej verejnej potreby poskytovania určitej služby, ktorá nie je (a v blízkej budúcnosti ani nebude) dostatočne zabezpečená podnikmi vykonávajúcimi činnosť za bežných trhových podmienok.⁴⁵ V tejto súvislosti zdôrazňujem, že smernica 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou⁴⁶ uvádza, osobitne v článku 3 ods. 2, že členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti SVZ, ktoré sa môžu týkať rôznych činností, ktoré uvádza.

78. Po druhé tieto osobitné vlastnosti SVHZ sa prejavujú v *spôsobe*, akým sú služby poskytované. To znamená, že služba musí byť v určitom zmysle poskytovaná univerzálne a povinne.⁴⁷ Univerzálne znamená, že služba musí byť aspoň potenciálne poskytovaná všetkým osobám, ktoré o to požiadajú. Povinne znamená, že musí existovať povinnosť poskytovať túto službu, pričom jednoduché poverenie oprávňujúce poskytovať službu nie je postačujúce. Navyše ak je služba poskytovaná kontinuálne, na základe jednotných a transparentných pravidiel a za primeranú odplatu, môže byť taktiež relevantný faktor pri posudzovaní toho, či je služba skutočne poskytovaná vo verejnom záujme.⁴⁸

79. Na záver tohto bodu na to, aby bolo možné službu oprávnene považovať za SHVZ, musí spĺňať dve základné podmienky: na jednej strane musia existovať objektívne dôvody, pre ktoré štátne orgány považujú verejný zásah za potrebný na to, aby bolo zabezpečené poskytovanie tejto služby, a na druhej strane služba musí byť poskytovaná univerzálne a povinne. Splnenie týchto podmienok samozrejme môžu v závislosti od okolností preveriť vnútroštátne súdy⁴⁹ alebo súdne orgány EÚ,⁵⁰ avšak – vzhľadom na široké rozhodovacie právomoci vnútroštátnych orgánov – len vo vzťahu k zásadnému pochybeniu pri posudzovaní.⁵¹

42 Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wathelet vo veci Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia (C-66/16 P až C-69/16 P, C-70/16 P a C-81/16 P, EU:C:2017:654, bod 48).

43 V tomto smere pozri rozsudky z 10. decembra 1991, *Merci convenzionali Porto di Genova* (C-179/90, EU:C:1991:464, bod 27); zo 17. júla 1997, *GT-Link* (C-242/95, EU:C:1997:376, bod 53) a z 18. júna 1998, *Corsica Ferries France* (C-266/96, EU:C:1998:306, bod 45).

44 Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston vo veci *Farrell* (C-413/15, EU:C:2017:492, bod 90), a rozsudok zo 16. septembra 2013, *Colt Télécommunications France/Komisija* (T-79/10, EU:T:2013:463, bod 154).

45 Pozri v tomto smere rozsudky zo 7. novembra 2018, *Komisija/Maďarsko* (C-171/17, EU:C:2018:881, body 56 a 57), a z 1. marca 2017, *SNCM/Komisija* (T-454/13, EU:T:2017:134, body 133, 134, 172 a 173).

46 Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55).

47 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci *Hiebler* (C-293/14, EU:C:2015:472, bod 61), a rozsudok z 12. februára 2008, *BUPA a i./Komisia* (T-289/03, EU:T:2008:29, bod 172).

48 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci *Federutility a i.* (C-265/08, EU:C:2009:640, body 54 a 55).

49 V prípade potreby poskytne vnútroštátnym súdom súčinnosť Súdny dvor, ktorého právomoc je založená na článku 267 ZFEÚ.

50 V prípade žaloby o zrušenie rozhodnutia Komisie vyjadrujúceho sa k tejto otázke.

51 Rozsudok z 20. decembra 2017, *Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia* (C-66/16 P až C-69/16 P, EU:C:2017:999, bod 70 a citovaná judikatúra).

80. Po druhé je potrebné si uvedomiť, že samotná skutočnosť, že služba je vnútroštátnym právom označená ako vykonávaná vo verejnom záujme, ešte neznamená, že ktorýkoľvek poskytovateľ takejto služby je poverený na vykonávanie jednoznačne určenej SVZ v zmysle rozhodnutia vo veci Altmark⁵². Plnenie SVZ musí byť zverené jednému alebo viacerým konkrétnym podnikom, a to aktom (alebo súhrnom viacerých aktov) orgánu verejnej moci. Takýto akt môže mať viacero podôb: zvyčajne má podobu verejnoprávneho aktu (napríklad vo forme legislatívneho, regulačného alebo administratívneho úkonu),⁵³ hoci jednoznačné zverenie plnenia SVZ môže za istých okolností vyplývať aj zo zmluvy.⁵⁴ Bez ohľadu na povahu tohto aktu musí byť zverenie plnenia jednoznačné a nepochybné: daný akt musí uvádzať dostatočne určitým spôsobom povahu, dobu trvania a rozsah predmetnej SVZ.⁵⁵

81. Tieto aspekty môžu taktiež v prípade sporu podliehať súdnemu preskúmaniu príslušnými vnútroštátnymi súdmi alebo súdnymi orgánmi EÚ. No v rozsahu, v akom tieto skutočnosti závisia od technických alebo skutkových okolností, sa takéto súdne preskúmanie tohto aktu neobmedzí len na minimálny rozsah.⁵⁶

82. Vo vzťahu k uplatneniu vyššie uvedených zásad na prejednávajúcu vec si dovoľujem uviesť tieto dve poznámky.

83. Po prvé môžu existovať podnikateľské aktivity, pri ktorých môže štát považovať za vhodné ich podporovať (napríklad výroba zelenej energie alebo rozvoj zelených technológií) tým, že im poskytne priamu finančnú pomoc alebo prostredníctvom iných opatrení na podporu, ktoré však v sebe nezahŕňajú poskytovanie služieb vo význame uvedenom v rozhodnutí vo veci Altmark. Typický prípad typu Altmark predstavuje jeden alebo niekoľko podnikov (poskytovateľov SVHZ), ktoré sú zo zákona povinné plniť určité SVZ v podobe poskytovania služieb potenciálne veľkému množstvu príjemcov. Zvyčajne sú príjemcovia povinní za poskytnutú službu platiť odplatu, ktorá však môže byť nižšia, než je obvyklá (alebo hypotetická) trhová cena, a to vďaka kompenzácií poskytovanej zo strany štátu poskytovateľom SVHZ. Zásady vyplývajúce z rozsudku vo veci Altmark nie je jednoduché uplatniť v prípade situácie, v ktorej, striktné povedané, neexistuje hospodárska činnosť zahŕňajúca poskytovanie služieb. Napríklad pochybujem o tom, že všetky činnosti označené ako SVZ v rámci systému SVZ (napríklad samotná výstavba verejnej infraštruktúry alebo vývoj solárnych fotovoltaických elektrární) je možné považovať za *poskytovanie služieb* v zmysle rozhodnutia vo veci Altmark.

84. Po druhé môžu existovať ekonomické činnosti, ktoré, hoci v sebe zahŕňajú skutočné poskytovanie služieb, sú podnikmi vykonávané dobrovoľne bez toho, aby výslovného poverenia zo strany štátu. Ako uviedol generálny advokát Szpunar vo veci Renerga, ktorá sa týkala súladu určitých aspektov vnútroštátnej právnej úpravy preskúmvanej v tomto konaní s právom EÚ, samotný fakt, že určitá činnosť je výslovne a podľa zákona označená ako „služba vo verejnom záujme“, nie je na účely uplatnenia judikatúry vo veci Altmark dostatočný.⁵⁷ Musí tiež existovať akt verejnej moci, ktorým je jednému alebo niekoľkým konkrétnym podnikom uložená povinnosť poskytovať predmetnú službu *s určitým stupňom univerzálnosti a povinnosti*.⁵⁸ Vo vzťahu k predmetu konania vo veci samej nie je zrejmé, či v rámci systému SVZ sú všetky podniky, ktoré sú označené ako poskytovatelia SVZ, povinné poskytovať ZSVZ na účely práva EÚ.⁵⁹

52 Tamže, bod 100, potvrdzujúci analýzu Všeobecného súdu.

53 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. októbra 1997, Komisia/Francúzsko (C-159/94, EU:C:1997:501, bod 66).

54 Pozri k tomu oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby Všeobecného hospodárskeho významu (Ú. v. EÚ C 8, 2012, s. 4), bod 52.

55 Rozsudok z 20. decembra 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia (C-66/16 P až C-69/16 P, EU:C:2017:999, bod 73).

56 Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wathelet vo veci Comunidad Autónoma del País Vasco a i./Komisia (C-66/16 P až C-69/16 P, C-70/16 P a C-81/16 P, EU:C:2017:654, bod 112).

57 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Renerga (C-238/17, EU:C:2018:571, body 28 až 34).

58 Vo vzťahu k významu povinnej povahy SVHZ pozri vo všeobecnosti DE HAUTECLOQUE, A., SALERNO, F.M., SUCIU, S.: Services of General Economic Interest. In HANCHER, L., DE HAUTECLOQUE, A., SALERNO, F. M. (eds.): *State Aid and the Energy Sector*. Hart, 2018, s. 275 – 277.

59 Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. novembra 2018, Renerga (C-238/17, EU:C:2018:905, body 19 až 29).

85. Ak je to tak, otázka či vzťahy medzi štátom a predmetnými podnikmi skrývajú v sebe určitú formu podpory relevantnú v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ je možné posúdiť len mimo paradigmy rozsudku vo veci Altmark. Táto sa dotýka, ako to musím opätovne zdôrazniť, len podnikov *plniacich ZSVZ*. Verejnoprávne opatrenia spadajúce mimo rámca rozsudku vo veci Altmark je preto potrebné posudzovať s prihliadnutím na zásadu súkromného subjektu v trhovom hospodárstve, ako je to uvedené v bode 57 vyššie.

2. Druhá a tretia podmienka stanovená v rozsudku vo veci Altmark

86. Druhá podmienka stanovená v rozsudku vo veci Altmark sa týka parametrov, na základe ktorých sa vypočítava kompenzácia: musia byť stanovené vopred objektívnym a transparentným spôsobom, aby sa zabránilo tomu, že by jej poskytnutím vznikol ekonomický prospech, ktorý by zvýhodňoval prijímajúce podniky pred konkurenciou.

87. Na základe toho, podľa tretej podmienky stanovenej v rozsudku vo veci Altmark, nesmie vyplácaná kompenzácia prekročiť sumu, ktorá je potrebná na pokrytie všetkých nákladov alebo ich časti vynaložených pri plnení ZSVZ, berúc do úvahy príslušné príjmy, ako aj primeraný zisk z plnenia týchto záväzkov.

88. Tieto dve podmienky, ktoré sa navzájom dopĺňajú, sledujú ten istý cieľ: zabezpečiť, že nedôjde k nadmernému vyplácaniu kompenzácie podnikom, ktoré majú povinnosť poskytovať ZSVZ.

89. Podľa vnútroštátneho súdu sú vo vzťahu k preskúmaným opatreniam obe tieto podmienky splnené. Podľa jeho názoru príslušná vnútroštátna právna úprava obsahuje konkrétne pravidlá týkajúce sa podmienok, za ktorých je kompenzácia splatná, výšky kompenzácie alebo postupu výpočtu jej výšky a mechanizmu kontroly využitia poskytnutých prostriedkov. Vo vzťahu k výške kompenzácie právna úprava obsahuje pravidlá, ktoré majú zabezpečiť, aby sa pri výpočte zohľadňovali len nevyhnutne potrebné investície, náklady na poskytovanie služieb a „mierny zisk“.

90. Ako však bolo vysvetlené v bode 71 vyššie, nie je úlohou Súdneho dvora toto posúdenie potvrdiť alebo vyvrátiť. Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby preskúmal existenciu dostatočne určitej a zrozumiteľnej právnej úpravy, ktorá zabezpečí, že poskytovateľom služieb nebude vyplácaná nadmerná kompenzácia a že sa akékoľvek prípadné pochybenie v tomto smere promptne a efektívne napravi.

3. Štvrtá podmienka stanovená v rozsudku vo veci Altmark

91. Podľa štvrtej podmienky stanovenej v rozsudku vo veci Altmark platí, že ak podnik, ktorý má vykonávať ZSVZ, nie je vybratý prostredníctvom výberového konania, výška kompenzácie musí byť určená na základe analýzy nákladov, ktoré by stredne veľký podnik, dobre riadený a primerane vybavený dopravnými prostriedkami, vynaložil pri realizácii týchto záväzkov, zohľadniac pri tom súvisiace príjmy, ako aj primeraný zisk pri realizácii týchto záväzkov.

92. Zo štyroch podmienok stanovených v rozsudku vo veci Altmark je táto pravdepodobne najťažšie preskúmateľná.

93. Podľa tvrdenia vnútroštátneho súdu sa javí, že aj táto podmienka je v prípade preskúmaných opatrení naplnená. Vnútroštátny súd v prvom rade uviedol, že poskytovatelia SVZ sú vo vzťahu k výrobe elektriny z obnoviteľných zdrojov vyberaní na základe ponukového konania na základe určenia najnižšej ponúkanej ceny, ktorá však nesmie prevyšovať sadzbu stanovenú NKEKP, ktorá taktiež stanovuje pevné sadzby vo vzťahu k iným produktom elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie. Vo vzťahu k podpore kombinovaných teplární a elektrární vnútroštátny súd uviedol, že táto je poskytovaná všetkým elektrárňam, ktoré dodávajú vyrobené teplo diaľkovým vykurovacím

systémom v prípade, ak elektrárne spĺňajú príslušné podmienky, vrátane efektivity, a podali si žiadosť, a konštatuje, že tie kombinované teplárne a elektrárne, ktoré nevykonávajú takúto kombinovanú výrobu energie alebo elektrárne, ktoré nie sú schopné zabezpečiť účinnú kombinovanú výrobu, nemožno hodnotiť rovnakým spôsobom. Taktiež zdôrazňuje, že opatrenie spadajúce pod predmetný systém SVZ sa uplatňuje na také kombinované teplárne a elektrárne, ktorých hlavným účelom je dodávka tepla obyvateľom a podpora sa poskytuje len na elektrinu vyrobenú v rámci produkcie v priebehu vykurovacieho obdobia.

94. Vo vzťahu k uskutočňovaniu projektu NordBalt vnútroštátny súd zdôrazňuje, že tento projekt je financovaný na základe skutočných nákladov, ktoré boli nevyhnutne vynaložené pri platbe za tovar a služby nakúpené na základe procesu verejného obstarávania. Náklady neprevyšujúce skutočne vzniknuté náklady, ktoré zodpovedajú priemerným trhovým cenám, sú taktiež kompenzované v prípade realizátorov solárnych elektrární a vyššie uvedených prevádzkovateľov siete.

95. Rovnako ako v prípade druhej a tretej podmienky stanovenej v rozsudku vo veci Altmark zastávam ten názor, že v spise sa nenachádza žiadna skutočnosť, ktorá by spochybňovala predbežné posúdenie uskutočnené vnútroštátnym súdom. Súdny dvor však zároveň nemá k dispozícii dostatok informácií na to, aby toto posúdenie potvrdil.

96. Je preto úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či sú poskytovatelia SVZ vybraní v súlade s jedným z dvoch alternatívnych postupov, ktoré spĺňajú štvrtú podmienku stanovenú v rozsudku vo veci Altmark. Poskytovatelia SVZ môžu byť vybratí buď prostredníctvom verejného obstarávania – teda vo forme dostatočne otvorenej a skutočnej súťaže⁶⁰ – ktoré umožňuje výber účastníka obstarávania, ktorý je schopný poskytovať predmetné služby pri najnižších nákladoch pre spoločnosť. Poskytovatelia SVZ môžu byť taktiež vybraní mimo postupu verejného obstarávania, a to na základe podrobnej a transparentnej analýzy nákladov, ktoré by musel vynaložiť dobre riadený a efektívne hospodáriaci podnik podnikajúci v danom sektore pri plnení týchto záväzkov.

97. Na základe uvedeného by odpoveď na štvrtú predloženú otázku mala podľa môjho názoru byť, že je úlohou vnútroštátneho súdu určiť, či opatrenia preskúmané vo veci samej spĺňajú podmienky uvedené v bodoch 88 až 93 rozsudku Súdneho dvora vo veci Altmark. Na tieto účely by mal vnútroštátny [súd] preskúmať najmä:

- existenciu aktu verejnej moci, ktorý ukladá poskytovateľom SVZ povinnosť poskytovať predmetné služby do určitej miery univerzálne a povinne a ktorý dostatočne určito predpisuje prinajmenšom povahu, dĺžku trvania a rozsah ZSVZ,
- existenciu dostatočne určitej a zrozumiteľnej právnej úpravy, ktorá zabezpečí, že nedôjde k vyplateniu nadmernej kompenzácie poskytovateľom služieb a dokáže promptne a efektívne napraviť prípadné pochybenie v tomto smere,
- že poskytovatelia SVZ sú vybraní na základe dostatočne otvorenej a skutočnej súťaže alebo na základe podrobnej a transparentnej analýzy nákladov, ktoré by dobre riadený a efektívne hospodáriaci podnik aktívny v danom sektore vynaložil pri plnení daných záväzkov.

⁶⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. marca 2017, SNCM/Komisia (T-454/13, EU:T:2017:134, bod 241).

IV. Návrh

98. Na základe vyššie uvedeného navrhujem Súdnemu dvoru, aby odpovedal na otázky predložené v prejudiciálnom konaní zo strany Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Najvyšší správny súd, Litva) tak, že článok 107 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať tak, že:

- prostriedky, akými sú prostriedky používané na financovanie litovského systému na poskytovanie služieb vo verejnom záujme v sektore energetiky, treba považovať za štátne prostriedky,
- v prípade, ak štátne opatrenie ukladá prevádzkovateľom siete povinnosť nakupovať elektrickú energiu od výrobcov elektrickej energie za stanovenú cenu, a vyvažovať elektrickú energiu, ktorú vyrobí, pričom dodatočné náklady vzniknuté prevádzkovateľom siete z dôvodu plnenia tejto povinnosti sú kompenzované z prostriedkov platených konečnými odberateľmi, treba výrobcov elektrickej energie považovať za príjemcov pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ,
- opatrenia, z ktorých majú prospech len podniky aktívne v konkrétnom sektore alebo poskytujúce určitý typ služieb tým, že tieto podniky zbavuje určitých nákladov, ktoré by inak museli samy znášať, sú v zásade selektívne; opatrenia na podporu podnikov aktívnych v sektore energetiky sú v zásade spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a narušiť hospodársku súťaž na vnútornom trhu; je úlohou vnútroštátneho súdu, aby určil, či opatrenia preskúmané vo veci samej spĺňajú tieto podmienky,
- je úlohou vnútroštátneho súdu určiť, či opatrenia preskúmané vo veci samej spĺňajú podmienky stanovené v bodoch 88 až 93 rozsudku Súdneho dvora z 24. júla 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415). Na tieto účely by mal vnútroštátny [súd] najmä posúdiť:
 - existenciu aktu verejnej moc, ktorý ukladá poskytovateľom služieb vo verejnom záujme povinnosť poskytovať dané služby do určitej miery univerzálne a povinne a ktorý dostatočne určito predpisuje prinajmenšom povahu, dĺžku trvania a rozsah služieb vo verejnom záujme, ktoré majú byť splnené,
 - existenciu dostatočne určitej a zrozumiteľnej právnej úpravy, ktorá zabezpečí, že nedôjde k vyplateniu nadmernej kompenzácie poskytovateľom služieb a dokáže promptne a efektívne napraviť prípadne pochybenie v tomto smere,
 - že poskytovatelia SVZ sú vyberaní na základe dostatočne otvorenej a skutočnej súťaže alebo na základe podrobnej a transparentnej analýzy nákladov, ktoré by dobre riadený a efektívne hospodáriaci podnik aktívny v danom sektore vynaložil pri plnení záväzkov služby vo verejnom záujme.